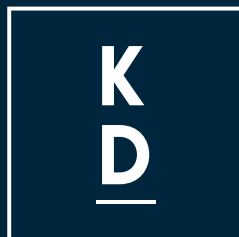

FEM FÖRSTA ÅTGÄRDER FÖR ETT TRYGGARE SVERIGE

PM • AUGUSTI 2022

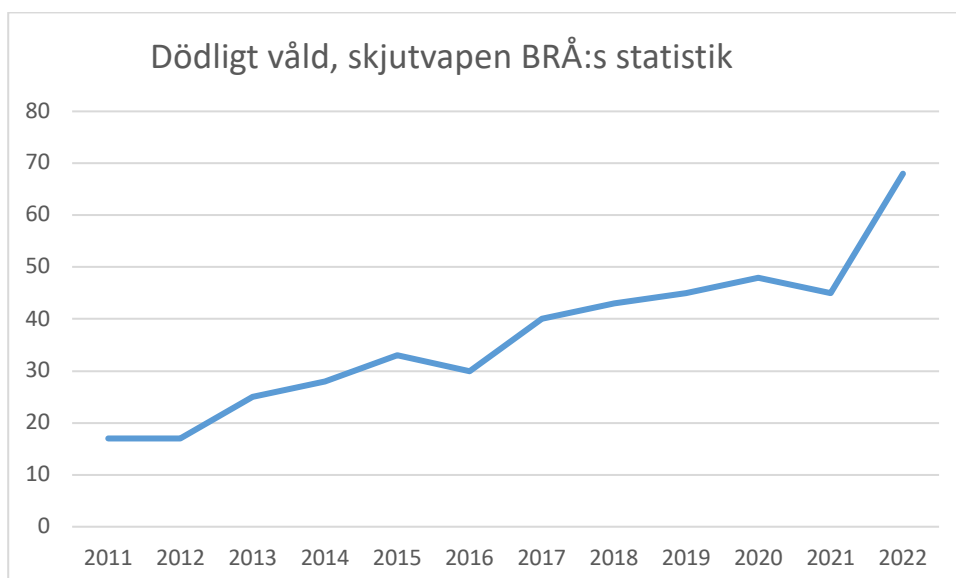

Läget i Sverige är oerhört allvarligt. Det dödliga skjutvapenvåldet har eskalerat i år. Fortsätter trenden kommer det att ske 68 skjutvapenmord i år. Jämfört med 2011 innebär det en fyrdubbling. Bara i juli i år har det drabbat Borås, Göteborg, Nacka, Stockholm och Malmö. I Borås träffades en 13-årig pojke av gängens kulor.

En av de misstänkta gärningsmännen i hedersmordet i Göteborg, 22-åringen, dömdes i både mars och april i år för ett flertal brott. Han dök inte ens upp till rättegången, men fick ändå skyddstillsyn. Det beror på att vi har en mycket feg straffrätt i Sverige, som förhindrar domstolarna från att döma fängelse annat än som absolut sista åtgärd.

När laglydiga tvingas bort från gator och torg, när brottsplatser blir lekplatser – behöver åtgärderna stå i paritet till det problem som ska hanteras.

Här presenteras de fem områden som Kristdemokraterna i regeringsställning kommer prioritera för att vända brottsutvecklingen i Sverige. Arbetet kommer vara långsiktigt, målinriktat och kraftfullt.

1. EN NY REGERING BEHÖVER GENOMFÖRA EN STRAFFRÄTTSREFORM

Presumtionen mot fängelse ska avskaffas. Idag stipulerar brottsbalken 30 kapitel § 4 att fängelse är den absolut sista utvägen för en domstol när straffet för ett brott ska bedömas. Alla förmildrande omständigheter ska beaktas för att rätten ska hitta ett annat straff än fängelse. Vi menar att det är helt fel väg.

Det finns också ett stort behov av att rensa bland de så kallade straffrabatterna. Bland annat vill vi helt avskaffa straffrabatten för alla över 18 år. Regeringen genomförde endast en halvmesyr. Görs det, blir det en mycket stor så kallad tröskeeffekt för den som är under 18. Det kommer innebära att flera minderåriga lockas till brott. För den mellan 15 och 18 vill vi därför avsevärt skärpa straffen, i enlighet med en modell utredd i SOU 2018:85. Då skulle en 15-åring få halva straffvärdet jämfört med en 18-åring, en 16-åring 67 procent av straffet och en 17-åring 82 procent. Dessutom vill vi höja maxstraffet för det som idag kallas slutna ungdomsvård från dagens 4 till 15 års fängelse och ge Kriminalvården ansvaret för verkställigheten.

De åtta billighetsskälerna (straffrabatterna) som finns i brottsbalkens 29 kap 5 § vill vi avskaffa och ersätta med en ny: 1. Om gärningsmannen drabbades särskilt hårt fysiskt, psykiskt eller socialt eller på annat sätt agerat ansvarsfullt för att ge domstolarna ska kunna göra en nyanserad bedömning.

Mängdrabatten bör ersättas med ett system där fullt straff döms ut för de tre grövsta brotten och döms ut kumulativt.

Kristdemokraterna föreslår också:

- Avskaffa ungdomsrabatten för alla över 18 år
- Begränsa ungdomsrabatten kraftigt för den som är mellan 15 och 18 för att minska tröskeeffekter
- Avskaffa dagens mängdrabatt
- Ta bort den automatiska villkorliga frigivningen

2. OMEDELBARA STRAFFSKÄRPNINGAR FÖR STRATEGISKA BROTT I GÄNGMILJÖ

Regeringen talar ofta om de skärpt straffen för si och så många brott. Men de talar sällan om vilka brott straffet inte har höjts på. För det gäller ofta de allra mest strategiska brotten, alltså de brott som gängmedlemmar ofta begår men där straffen är låga. Det rör sig om rån och bedrägerier.

Straffet för rån har inte höjts på mycket länge. Straffet för andra brott i samma kategori har däremot höjts, som exempelvis inbrott. Men rån har särskilts från andra egendomsbrott på grund av inslagen av hot eller våld som är en ofrånkomlig del av ett rån. Vi menar att det fortsatt motiverar ett hårdare straff för rån än för inbrott och anser därför att straffet ska höjas från ett till två års fängelse.

Straffet för bedrägeri bör höjas från dagens straffskala på fängelse i högst två år till fängelse i lägst ett och högst fem år. Straffet för grovt bedrägeri bör höjas från dagens straffskala på fängelse i minst sex månader och högst sex år till minst två år och högst 10 år.

Övergrepp i rättssak har regeringen höjt straffet för precis nu. Men det var åtta förlorade år, utan någon åtgärd. Vi behöver också kraftigt skärpa straffen för vapenbrott och utpressning.

Genomsnittsstraffet för ett grovt vapenbrott var 2020 två år och en månad, vilket innebär att en dömd kan vara fri efter ett år och fyra månader. Då finns gänget, narkotikan, vapnen och konflikten kvar. Vi menar att straffet måste höjas väsentligt för att Polisen ska få arbetsro efter att kriminella gripit med vapen.

Vi vill därför höja minimistraffet för grovt vapenbrott från två till fem års fängelse. Maxstraffet ska uppgå till tio års fängelse, istället för dagens fem.

Vi anser att straffet för övergrepp i rättssak ska höjas till mellan ett och fem års fängelse och grovt brott till mellan fyra och femton års fängelse.

Ett annat brott som är signifikant för kriminella grupperingar är utpressning, när kriminella med våld eller hot om våld tvingar till sig pengar, egendom eller annan handling från sitt brottsoffer. Vi anser att minimistraffet för utpressning ska höjas från dagens fängelse i 14 dagar till fängelse i minst ett år. Maxstraffet bör höjas från två till fem år. Samtidigt bör straffet för grov utpressning höjas från dagens ett år till fyra år och maxstraffet från sex år till femton års fängelse.

Brott	Genomsnittlig straffökning 2014-2021
Rån	2 månader
Övergrepp i rättssak	0 månader
Bedrägeri	0 månader
Utpressning	2 månader
Vapenbrott	10 månader (jmf med 2017)

3. KRAFTFULLA FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER

Kommunernas socialtjänst är idag hårt ansträngd. Psykiska ohälsa, ätstörningar och dåliga hemförhållanden har fått sällskap av allt fler gängkriminella som socialtjänsterna behöver ta hand om.

Vi vill inrätta ett centrum för social brottsprevention som ska arbeta med omvärldsanalys och förmedla beprövade och effektiva metoder för att förebygga brott, samt utbilda socialsekreterare i att hantera unga som begår brott eller är i riskzonen för att begå brott och deras föräldrar. Sådana metoder kan exempelvis innebära att kriminella nätverk, parallella samhällssystem och andra destruktiva strukturer upptäcks tidigare. Därmed blir centret ett strategiskt stöd till kommunernas brottsförebyggande arbete, främst det som sker inom socialtjänsten. Fokus ska ligga på att hindra nyrekrytering. Centrat ska ha en operativ funktion som vi kallar för nationell krissocialjour. En nationell krissocialjour kan användas på platser där våldet snabbt eskalerat till följd av en kriminell konflikt eller där polisen gjort stora ingripanden mot den lokala kriminaliteten för att säkerställa att återväxten till kriminella nätverk stoppas. Framför allt mindre och särskilt ansträngda kommuner kan ha svårt att hantera en eskalerande situation.

Inför föräldrastödsprogram i alla kommuner. Syftet är att främja barns hälsa och utveckling och motverka utagerande beteende, så som trots som inte är övergående, aggressivitet, att slåss, ljuga eller stjäla. Kan utåtagerande barn hindras från en kriminell bana är mycket vunnet för barnet och samhället. Vi vill därför att föräldraskapsstöd ska finnas i landets alla kommuner.

4. RUSTA SVENSK POLIS MED YTTERLIGARE VERKTYG

Polisen bör kunna ta prover från biobanker och DNA-register i beslag. På vis kan fler brott klaras upp. Vi menar att detta ska kunna ske för brott med fängelse på minst ett år i straffskalan. Det skulle innebära att det kommer kunna användas för vålds- och sexualbrott. Regeringen har tillsatt en utredning kring hur polisen ska kunna använda DNA, men där saknas helt möjligheten att beslagta DNA-prover i register. Det innebär att polisen berövas ett effektivt vapen i brottsutredningar, något som vi inte har råd med. Dessutom borde polisen kunna spara prover som de själva tagit betydligt längre, gallringsreglerna bör alltså göras mer generösa. Polisen borde få behålla den typen av prover internt under längre tid.

Vi vill även att proaktiv avlyssning (eller hemliga tvångsmedel, som telefonavlyssning och hemlig dataavläsning, ska kunna användas mot gängmedlemmar på samma sätt som i till exempel Frankrike. Svensk polis ska kunna dit brottslingar i Sverige. Vi måste ha åtminstone motsvarande, inte färre, verktyg som länder där brottsutvecklingen är mindre allvarlig än i Sverige.

5. STÄRK HELA RÄTTSVÄSENDET

Regeringen har misslyckats med att satsa på rättsväsendet. En regering med Kristdemokraterna kommer inte göra det. Vi kommer satsa hela rättsväsendet, på åklagarna, domstolarna, Tullverket och Kustbevakningen och självklart polisen.

Polisen behöver stärkas. Snarast möjligt ska vi upp i 30 000 poliser. Därför behövs satsningar på höjda polislöner, som den här regeringen konsekvent säger nej till. Vi behöver återrekrytera silvvervargarna, anställa polisstödsassistenter för att få ut fler poliser i yttre tjänst och anställa kvalificerade civila utredare.

Om Polismyndigheten växer, behöver Åklagarmyndigheten växa med den. Samtidigt har regeringen återkommande underfinansierat dem. Det kommer inte en regering med Kristdemokraterna i att göra.

Därtill vill vi satsa på Sveriges domstolar och se fler tingsrätter än idag. I slutet av 90-talet fanns det 96 tingsrätter, idag bara hälften, 48. Vi vill se återetableringar på flera platser i landet.

Tullverket måste stärkas för att möta utmaningen att stoppa stöldgods och stärkas i förmågan att bekämpa vapen- och narkotikasmuggling. Tullen bör bevaka gränsen i större utsträckning än idag och kontrollera utförseln av stöldgods – något som regeringen har sagt nej till.

NYHETER

Höjt straff för rån

Förra året kom Brå fram till att rån är ett av de brott som tydligast pekar på en framtida kriminell karriär¹. Antalet ungdomsrån har fördubblats mellan 2012 och 2019. Då skedde nästan 2500 anmälda rån mot personer under 18. Inte sällan handlar det om så kallade förnedringsinslag, som Brå beräknar finns vid var tredje rån. (Sedan dess har antalet rån minskat, vilket troligen är en pandemieffekt).

Straffet för rån har inte höjts på mycket länge. Straffet för andra brott i samma kategori har däremot höjts, som exempelvis inbrott. Men rån har särskilts från andra egendomsbrott på grund av inslagen av hot eller våld som är en ofrånkomlig del av ett rån. Vi menar att det fortsatt motiverar ett hårdare straff för rån än för inbrott och anser därför att straffet ska höjas från ett till två års fängelse.

Höjt straff för bedrägerier

Enligt Hans Brun² på Polisens nationella bedrägericentrum så är bedrägeribrotten en central del hos den organiserade brottsligheten, som kan finansiera annan brottslig, som skjutningar och narkotikaaffärer. NBC anser att brottsvinsterna från bedrägerier är

¹

https://bra.se/download/18.1f8c9903175f8b2aa7087f9/1618295581817/2021_5_Strategiska_brott.pdf

² <https://www.di.se/nyheter/analytikern-om-sas-siffror-bra-betalt-trots-strejken/>

systemhotande, då de kan användas till att köpa dyra advokater och muta sig in i känslig verksamhet. Straffet för bedrägerier är också alldeles för lågt.

Straffet för bedrägeri bör höjas från dagens straffskala på fängelse i högst två år till fängelse i lägst ett och högst fem år. Straffet för grovt bedrägeri bör höjas från dagens straffskala på fängelse i minst sex månader och högst sex år till minst två år och högst 10 år.

Straffet för ringa bedrägeri bör vara böter eller fängelse i högst två år.